

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 sierpnia 2015 roku, po rozpatrzeniu wniosku z 22 lipca 2015 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał R. B. emeryturę od dnia 1 lipca 2015 roku (tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek), zawieszając jednocześnie jej wypłatę z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczonego zatrudnienia. Do obliczenia wysokości emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. W przypadku wnioskodawcy kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 100.861,32 zł, a kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 471.955,76 zł. Przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy organ rentowy nie uwzględnił dodatku z tytułu rekompensaty, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, nie uznając za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresu zatrudnienia wnioskodawcy:

- od 10 listopada 1971 r. do 15 kwietnia 1973 r. w Kółku Rolniczym (...),
- od 7 grudnia 1976 r. do 30 czerwca 1978 r. w Przedsiębiorstwie (...),
- od 16 października 1978 r. do 31 października 1978 r. w Spółdzielni (...) w Ł. Oddział (...) Mleczarskiego w P.,
- od 19 grudnia 1978 r. do 28 lutego 1979 r. – w Zakładach (...)
- od 17 listopada 1987 r. do 15 lutego 1988 r. w Zakładach (...),
- od 28 marca 1988 r. do 31 sierpnia 1990 r. w Spółdzielni Kółek Rolniczych,

/decyzja k. 24-25 akt ZUS/

W dniu 1 września 2015 r. R. B. złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę i uwzględnienie przy obliczeniu wysokości emerytury rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu skarżący podniósł, że nie skorzystał z wcześniejszej emerytury, ani z emerytury pomostowej. /odwołanie k. 2-2 odwrót/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 1 października 2015 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przytaczając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie k.3/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Od 16 kwietnia 1973 r. do 31 października 1976 r. R. B. był zatrudniony w Wytwórni (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. /świadczenie pracy z 30.10.1976 r. k. 8 części A akt osobowych wnioskodawcy z (...) Sp. z o.o. – koperta k. 12/

Od 16 marca 1979 r. do 18 lipca 1987 r. był pracownikiem Przedsiębiorstwa (...) w Ł., zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy pojazdu samochodowego. /świadczenie pracy k. 14/

W ramach powyższego zatrudnienia z dniem 1 stycznia 1983 r. wnioskodawcy, jako kierowcy-mechanikowi, przyznano wynagrodzenie wg XI grupy zaszerogowania w wysokości 5.900 zł miesięcznie. /angaż z 15.01.1983 r. – k. 17/

W okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. wnioskodawca stale i pełnym wymiarze czasu pracy jeździł różnymi samochodami ciężarowymi – najczęściej ciężką wywrotką (...), wożąc materiały budowlane i kruszywa z kopalni i przesypowni na budowy. Nie był delegowany do wykonywania innych czynności. Do jego obowiązków należała codzienna obsługa pojazdu. Naprawiał wyłącznie drobne awarie, jakie wystąpiły w kierowanym przez niego

pojeździe podczas jazdy. Pomimo wpisania w angażu stanowiska kierowca – mechanik, wnioskodawca nie wykonywał pracy mechanika. Naprawami uszkodzeń w pojazdach zajmowali się mechanicy w warsztatach znajdujących się w każdym oddziale przedsiębiorstwa. /zeznania świadka J. S. – e-protokół z rozprawy z 11.10.2016 r., czas nagrania 00:04:30 – 00:12:13 – płyta CD k. 40; zeznania świadka J. L. – e-protokół z rozprawy z 11.10.2016 r., czas nagrania 00:12:14 – 00:21:37 – płyta CD k. 40, przesłuchanie wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 03.06.2016 r., czas nagrania 00:01:00 – 00:21:03 – płyta CD k. 34 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 11.10.2016 r., czas nagrania 00:22:51 – 00:24:17 – płyta CD k. 40/

Od 7 stycznia 2008 r. do 20 sierpnia 2015 r. wnioskodawca był zatrudniony w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy autobusu. /świadczenie pracy k. 7 części C akt osobowych wnioskodawcy z (...) Sp. z o.o. – koperta k. 12/

W dniu 20 sierpnia 2015 r. Miejskie Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w Ł. wystawiło świadectwo wykonywania przez wnioskodawcę od 7 stycznia 2008 r. do 20 sierpnia 2015 r. prac w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy autobusu o liczbie miejsc siedzących powyżej 15 i kierowca autobusu. /świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 8-9 części C akt osobowych wnioskodawcy z (...) Sp. z o.o. – koperta k. 12/

W okresie zatrudnienia w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) spółce z o.o. w Ł. wnioskodawca korzystał z zasiłku chorobowego w dniach:

- od 7 kwietnia 2010 r. do 17 kwietnia 2010 r.,
- od 4 maja 2010 r. do 15 maja 2010 r.,
- od 13 lipca 2010 r. do 18 lipca 2010 r.,
- od 29 czerwca 2011 r. do 05 lipca 2011r.,
- od 10 sierpnia 2011 r. do 20 sierpnia 2011r.,
- od 12 września 2012 r. do 30 września 2012 r.,
- od 17 grudnia 2012 r. do 20 grudnia 2012 r.

/świadczenie pracy k. 7 akt osobowych wnioskodawcy – koperta k. 12/

Wnioskodawca R. B., urodzony (...), w dniu 24 sierpnia 2015 r. złożył wniosek o podjęcie wypłaty emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy. /wniosek k. 26 akt ZUS/

Decyzją z dnia 4 września 2015 roku, po rozpatrzeniu wniosku z 24 sierpnia 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił wysokość emerytury R. B. i podjął wypłatę świadczenia od dnia 1 sierpnia 2015 r. (tj. od miesiąca, w którym ustala przyczyna powodująca wstrzymanie wypłaty). Do obliczenia wysokości emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. W przypadku wnioskodawcy kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 101.752,24 zł, a kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 471.955,76 zł. /decyzja k.32-33 akt ZUS/

Jako pracę wnioskodawcy w szczególnych warunkach organ rentowy uznał jego zatrudnienie:

- od 16 kwietnia 1973 roku do 30 września 1973 roku
- od 1 lutego 1975 roku do 30 września 1975 roku
- od 1 stycznia 1982 roku do 18 lipca 1987 roku.

/niesporne/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, aktach osobowych, jak też w aktach organu emerytalnego, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu. Zarówno treść jak i forma dokumentów nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków: J. S. i J. L., którzy pracowali z odwołującym się w Przedsiębiorstwie (...) w Ł., dzięki czemu posiadali wiedzę o warunkach pracy ubezpieczonego. Ich zeznania pozwalały w sposób wiarygodny ustalić rzeczywisty charakter pracy skarżącego w okresie jego zatrudnienia we wskazanym przedsiębiorstwie.

Sąd uznał za wiarygodne twierdzenia wnioskodawcy, jako spójne, konsekwentne i niezawierające wewnętrznych sprzeczności. Twierdzenia te znalazły potwierdzenie w wiarygodnych zeznaniach świadków - współpracowników odwołującego się oraz w dokumentacji źródłowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2015.965 t.j.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art.23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Artykuł 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły

prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 r.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art.32 ust.2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016.887 – j.t. ze zm.), za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art.32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczony R. B. domagał się ustalenia, że w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. oraz w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w Ł. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych i tym samym spełnia warunki do przyznania mu rekompensaty.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Natomiast w rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art.473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udawadniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z dnia 02.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239).

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w powyższym okresie była wykonywana w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach, wszelkimi środkami dowodowymi, tj. na podstawie zeznań świadków, zeznań samego ubezpieczonego oraz dowodów z dokumentów przedłożonych w toku postępowania dowodowego.

W ocenie Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, iż ubezpieczony R. B., będąc zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ł., tj. od 16 marca 1979 r. do 18 lipca 1987 r. (8 lat, 4 miesiące i 2 dni), jak również w okresie swojego zatrudnienia w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) spółce z o.o. w Ł., tj. od 7 stycznia 2008 r. do 20 sierpnia 2015 r. (7 lat, 7 miesięcy i 6 dni), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony, czyli wykonywał pracę wymienioną w wykazie A dział VIII (w transporcie i łączności) poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Powyższe okoliczności zostały jednoznacznie potwierdzone – co do pierwszego ww. okresu zeznaniami świadków J. S. i J. L. oraz zeznaniami skarżącego, a co do drugiego okresu - dokumentem w postaci świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Podsumowując, stwierdzić należy, że po uwzględnieniu powyższych okresów zatrudnienia wnioskodawcy oraz okresów uznanych przez organ rentowy (od 16 kwietnia 1973 roku do 30 września 1973 roku, od 1 lutego 1975 roku do 30 września 1975 roku (1 rok, 1 miesiąc i 15 dni) ubezpieczony R. B. spełnia wymóg co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477 14 §2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do doliczenia do kapitału początkowego stanowiącego podstawę do obliczenia emerytury R. B., rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

R.P.